

1989 CESTA K LISTOPADU

Pohřeb Pavla Wonky (6:47 min.)

Zdroj: Originální videojournal 1 (1988)

ANOTACE:

Ukázka zachycuje pohřeb Pavla Wonky, nekompromisního mimopražského disidenta. Z ukázky je zřejmá hojná účast veřejnosti na pohřbu, který se stal formou demonstrace proti režimu. Jsou také zachyceny pohřební proslovy nad rakví Pavla Wonky.

SPOLEČENSKÉ SOUVISLOSTI:

V historickém povědomí přežívá představa o měkkosti a bezzubosti pozdního normalizačního režimu. Osud Pavla Wonky tyto představy vyvrací. Pavel Wonka byl disidentem, který poskytoval svému okolí právní rady. Právě proto byl místními úřady obzvláště nenáviděn a pronásledován. Byl několikrát vězněn, naposledy ze zcela malicherných důvodů. Byl uvězněn i přesto, že měl vážně podlomené zdraví, a ve vězení také zemřel. Jeho smrt je dokladem krutosti režimu i na samém jeho sklonku. Wonka je zajímavý i svým původem: pocházel ze smíšené česko-německé rodiny, což v prostředí Vrchlabí, odkud pocházel, odkazovalo na poválečné zločiny vůči Němcům.

METODICKÉ NÁMĚTY:

Výklad-vysvětlení kontextu. Disident mimopražský vs. disident v Praze. Disidenti na periferii měli těžší postavení, bylo jich méně, byli více na očích StB, která se na ně mohla více soustředit, a o jejich osudy se západní média tolik nezajímala.¹ Bratr P. Wonky popisuje problémy, jaké měla rodina s vytištěním parte. Na zákrok StB každá regionální tiskárna parte vytisknout odmítla, vytištěno bylo až v Praze.

Možné otázky:

1. Kdy Wonka zemřel?
2. Pokuste se zhodnotit, jaký charakter měl Wonkův pohřeb. Jednalo se o soukromou pietní akci?
3. Jak je prezentován Wonka v prvním pohřebním proslovu?

promítnutí ukázky (6:47 min.)

Doplňující otázky:

1. Co je jediným připomenutím soukromého života Pavla Wonky v pohřebních proslovech?
2. Co vypovídá Wonkova smrt o povaze normalizačního režimu?
3. Proč je v prvním proslovu zmíněn Wonkův česko-německý původ? O jaké „zamlčené minulosti“ je zde řeč? Na co se zde odkazuje?

Modelové odpovědi:

1. 26. dubna 1988
2. Pohřeb měl zcela zřetelně veřejný charakter a byl jakousi demonstrací proti režimu. Na pohřbu se objevila celá řada opozičních osobností (Václav Malý, Ladislav Lis, Petruška Šustrová, Stanislav Devátý atd.).
3. Wonka je prezentován jako veskrze veřejná osobnost. Je zmiňován výhradně jeho veřejný život, politická angažovanost, morální bezúhonnost a zdůrazněn je i historický kontext, sahající do poválečné historie Sudet. Jeho osobní život jakoby ani neexistoval, respektive v kontextu veřejné akce není důležitý.
4. Druhý řečník zmínil jeho lásku k horám.
5. Wonkova smrt narušuje mýtus „měkké normalizace“, který se v historickém povědomí zahnízdil. Dle této teze byla normalizace postavena především na konsenzu a specifické společenské smlouvě a užití násilí pro ni nebylo typické. Wonkův případ tyto zažitá schémata problematizuje.
6. Řečník zde naráží na poválečné zločiny spojené s odsunem. Toto téma bylo v normalizační společnosti tabu. Jakákoli relativizace korektnosti poválečného odsunu Němců byla pokládána za neloajlní a protistátní. Normalizační interpretace odsunu vycházela v podstatě z té poválečné, Benešovy, a na rozdíl od jiných tezí o minulosti, byla tato veřejností široce sdílena.

---

¹ Místo výkladu lze použít díl *Abecedy zločinů komunismu*, věnovaný Pavlu Wonkovi („Zbytečná Wonkova smrt“) z produkce MFDnes.

Přístupné na http://webtv.idnes.cz/?relation=V090612_171427_tv-vzdelani_zkl nebo http://zpravy.idnes.cz/abeceda-komunistickyh-zlocinu-zbytecna-wonkova-smrt-ppt-/domaci.asp?c=A090612_180137_domaci_ban (11:47m.)